

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMAS

1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-730
Vilnius

I. BENDROJI DALIS

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybinės pensijos

Lietuvos Respublikoje nustatomos šios valstybinės pensijos:

- 1) Respublikos Prezidento valstybinė pensija;
- 2) Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos;
- 3) nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos;
- 4) pareigūnų ir karių valstybinės pensijos.

Mokslininkų valstybinės pensijos nustatomos laikinai – iki papildomo mokslininkų pensinio draudimo sistemos sudarymo.

Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos, taip pat nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skiriamos pagal šį įstatymą. Respublikos Prezidento, pareigūnų ir karių bei mokslininkų valstybinės pensijos skiriamos pagal specialius įstatymus.

2 straipsnis. Valstybinių pensijų mokėjimo šaltinis

Visos valstybinės pensijos mokamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

3 straipsnis. Teisė pasirinkti valstybinės pensijos rūšį

Asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų, išskyrus valstybinę našlių ir našlaičių pensiją, kuri taip pat gali būti mokama tik viena su viena iš valstybinių pensijų.

Valstybinės socialinio draudimo pensijos mokamos, nepaisant to, ar mokamos valstybinės pensijos, jei įstatymai nenustato kitko.

II. LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRMOJO IR ANTROJO LAIPSNIŲ VALSTYBINĖS PENSIJOS

4 straipsnis. Teisė gauti Lietuvos Respublikos pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją

Teisę gauti Lietuvos Respublikos pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją (toliau – pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją) turi Lietuvos Respublikos piliečiai, ypač nusipelnę Lietuvai kuriant bei plėtojant jos valstybingumą, ūkį, kultūrą, mokslą, meną, sportą ir sukakę Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžių) arba pripažinti I ar II grupių invalidais.

Teisę gauti pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją šio įstatymo nustatyta tvarka taip pat turi aukščiausieji valstybės pareigūnai.

5 straipsnis. Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimas ir panaikinimas

Pirmojo laipsnio valstybinę pensiją skiria Vyriausybė pagal Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijos teikimą.

Antrojo laipsnio valstybinę pensiją skiria Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija.

Per vienerius kalendorinius metus negali būti paskirta daugiau kaip 15 pirmojo laipsnio ir daugiau kaip 30 antrojo laipsnio valstybinių pensijų.

Asmenims, teismo nuosprendžiu pripažintiems kaltais už tyčinio nusikaltimo padarymą, pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos paskyrimas panaikinamas nuo nuosprendžio įsigaliojimo dienos.

6 straipsnis. Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija

Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija veikia prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Į komisiją įeina Socialinės apsaugos ir darbo ministras, kuris yra komisijos pirmininkas, ir 12 narių – po 4 iš Seimo narių (lygiomis dalimis daugumos ir opozicijos atstovų), valdymo institucijų bei visuomenės atstovų. Valdžios ir valdymo institucijoms, be komisijos pirmininko, atstovauja kultūros ministras ir vienas iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sekretorių. Komisija sudaroma Vyriausybės sprendimu.

Komisija nagrinėja Lietuvos Respublikos aukščiausiosios valdžios ir valdymo institucijų pateiktus prašymus skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją.

Komisija veikia vadovaudamasi šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, tvirtinamais Vyriausybės.

7 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybinės pensijos aukščiausiesiems valstybės pareigūnams

Respublikos Prezidentui, išėjusiam iš valstybės tarnybos, skiriama ir mokama Respublikos Prezidento valstybinė pensija pagal Lietuvos Respublikos Prezidento įstatymą.

Asmenims, buvusiems Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininku, Ministru Pirmininku, Aukščiausiojo Teismo pirmininku, Konstitucinio Teismo pirmininku, skiriama pirmojo laipsnio valstybinė pensija, jei jie bent dvejus metus ėjo šioje dalyje išvardintas pareigas. Pensija šiems asmenims skiriama, kai jie sukanka senatvės pensijos amžių arba yra pripažinti I ar II grupių invalidais.

Šio straipsnio antroje dalyje išvardintiems asmenims paskirtoms pensijoms, taip pat našlių ir našlaičių pensijoms, paskirtoms pagal šio įstatymo 9 straipsnį, netaikomi šio įstatymo 5 straipsnio trečiojoje dalyje nurodyti apribojimai.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko teisė gauti Lietuvos Respublikos valstybinę pensiją prilyginama Seimo Pirmininko teisei.

Šiame straipsnyje nurodytiems asmenims Lietuvos Respublikos valstybinės pensijos negali būti skiriamos, o paskirtosios turi būti panaikinamos, jei jie atleisti iš pareigų apkaltos tvarka arba po atleidimo iš pareigų buvo teisti už tyčinio nusikaltimo padarymą.

8 straipsnis. Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų dydis

Pirmojo laipsnio valstybinė pensija yra keturių valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų dydžio.

Antrojo laipsnio valstybinė pensija yra dviejų valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų dydžio.

Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos mokamos, nepaisant jas gaunančio asmens pajamų.

9 straipsnis. Pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos mokėjimas, jos gavėjui mirus

Pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos gavėjui mirus, pensija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jei ji dar nebuvo išmokėta, ir dar tokio pat dydžio už du mėnesius.

Pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos gavėjui mirus, skiriama valstybinė našlių ir našlaičių pensija tiems asmenims, tokiomis pačiomis sąlygomis ir gavėjui priklausiusios pensijos dalimis, kaip nurodyta Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo straipsniuose, reguliuojančiuose valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijas. Ši nuostata taip pat taikoma mirus asmeniui, kuris pagal šio įstatymo 7 straipsnį būtų turėjęs teisę gauti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją kaip sukakęs senatvės pensijos amžių ar tapęs invalidu.

10 straipsnis. Nuostatos dėl pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų bei personalinių pensijų mokėjimo

Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos ir mokamos nuo 1995 metų sausio 1 dienos, vadovaujantis šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, tvirtinamais Vyriausybės.

Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija iki 1995 metų liepos 1 dienos turi iš naujo apsvarstyti iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtas Lietuvos Respublikos personalines bei respublikinės ir vietinės reikšmės personalines pensijas (toliau – personalinės pensijos). Pensijos, komisijos sprendimu pripažintos pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinėmis pensijomis, mokamos nuo 1995 metų sausio 1 dienos ir yra šiame įstatyme nustatyto dydžio. Šioms pensijoms netaikomi šio įstatymo 5 straipsnio trečiosios dalies apribojimai.

Personalinių pensijų gavėjams, kuriems komisijos sprendimu nepripažįstama teisė gauti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją, taikoma tokia pensijų mokėjimo tvarka:

1) jei personalinės pensijos gavėjas turi teisę gauti didesnę pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją, didesnę valstybinę socialinio draudimo pensiją ar kartu abi šias pensijas, kurių suma būtų didesnė už personalinę pensiją, arba jis tokią teisę įgyja vėliau, nuo šios teisės įgijimo jo pasirinkimu mokama personalinė pensija arba kita pensija;

2) jei personalinės pensijos gavėjas turi teisę gauti mažesnę pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę ar valstybinę socialinio draudimo pensiją arba iš viso neturi teisės šių pensijų gauti, toliau mokama ankstesnė personalinė pensija, kuri indeksuojama kartu ir tiek pat kaip valstybinė socialinio draudimo bazinė pensija.

Jei asmeniui mokama personalinė pensija ir jis tuo pat metu turi teisę gauti mažesnę valstybinę socialinio draudimo pensiją, šios valstybinės socialinio draudimo pensijos suma perdedama valstybės biudžetui iš valstybinio socialinio draudimo fondo.

Personalinės pensijos, paskirtos iki šio įstatymo įsigaliojimo, mokamos vadovaujantis šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

III. NUKENTĖJUSIŲJŲ ASMENŲ VALSTYBINĖS PENSIJOS

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas

Nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas turi teisę gauti nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys asmenys:

1) kurie tapo invalidais dėl 1991 metų sausio 11-13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių;

2) reabilituoti politiniai kaliniai ir tremtiniai;

3) rezistentai ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai dalyviai, kurie nustatyta tvarka yra pripažinti rezistencijos ir pasipriešinimo dalyviais;

4) kurie Antrojo pasaulinio karo metais buvo išvežti priverstiniais darbams arba buvo getuose ir koncentracijos stovyklose;

5) Antrojo pasaulinio karo dalyviai;

6) kurie dalyvavo likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius;

7) kurie tapo invalidais būtiniosios karinės tarnybos sovietinėje armijoje (1945 07 22 - 1991 12 31) metu.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas šiame įstatyme nustatytomis sąlygomis taip pat turi teisę gauti tėvai, sutuoktiniai ir vaikai:

1) asmenų, žuvusių dėl 1991 metų sausio 11-13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių;

2) asmenų, žuvusių rezistencijos ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai veiksnių metu, taip pat nužudytųjų ir mirusiųjų neteisėto kalinimo ar tremties metu;

3) asmenų, žuvusių ar mirusių dėl Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo;

4) asmenų, žuvusių ar mirusių būtiniosios karinės tarnybos sovietinėje armijoje (1945 07 22 – 1991 12 31) metu.

12 straipsnis. Valstybinės pensijos nukentėjusiems dėl 1991 metų sausio 11–13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių asmenims ir jų šeimos nariams

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija skiriama asmenims, tapusiems invalidais dėl 1991 metų sausio 11–13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių. Ši pensija mokama asmenims:

1) pripažintiems I ar II grupių invalidais – 1,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Be to, I grupės invalidams dar mokamas 0,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedas slaugai, jei šis priedas nemokamas iš valstybinio socialinio draudimo fondo;

2) pripažintiems III grupės invalidais – valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija skiriama asmenų, žuvusių dėl 1991 metų sausio 11–13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių, motinoms, sukakusioms 50 metų arba pripažintoms invalidėmis, taip pat tėvams, sukakusiems senatvės pensijos amžių arba pripažintiems invalidais. Šiems asmenims mokama valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija.

13 straipsnis. Nukentėjusiųjų asmenų, tapusių invalidais, valstybinės pensijos

Šio įstatymo 11 straipsnio pirmosios dalies 2–6 punktuose išvardintiems asmenims, tapusiems I ar II grupių invalidais arba sukakusiems senatvės pensijos amžių, skiriama ir mokama nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio, išskyrus šio straipsnio antroje dalyje numatytus atvejus.

Šio įstatymo 11 straipsnio pirmosios dalies 2–7 punktuose išvardintiems asmenims, kurie tapo invalidais neteisėto kalinimo ir tremties, rezistencijos ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai veiksnių metu, būdami išvežti priverstiniais darbais, būdami getuose ir koncentracijos stovyklose, taip pat dalyvaudami karo veiksmuose bei atlikdami būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje ar dėl Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo darbų poveikio, nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija mokama:

1) I ar II grupių invalidams – 1,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Be to, I grupės invalidams dar mokamas 0,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedas slaugai, jei šis priedas nemokamas iš valstybinio socialinio draudimo fondo;

2) III grupės invalidams – 0,75 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos taip pat skiriamos bei mokamos šio įstatymo 11 straipsnio antrosios dalies 2 ir 4 punktuose nurodytų asmenų tėvams, tapusiems I ar II grupių invalidais arba sukakusiems senatvės pensijos amžių, ir yra valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio.

14 straipsnis. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės našlių ir našlaičių pensijos

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinė našlių ir našlaičių pensija skiriama asmenų, žuvusių dėl 1991 metų sausio 11-13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių:

1) našlaičiams (vaikams ir įvaikiams) iki 18 metų, taip pat vyresniems kaip 18 metų, jei jie tapo invalidais iki 18 metų, taip pat vidurinių bei nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų ir profesinių mokyklų dieninių skyrių studentams ir moksleiviams iki šių mokyklų baigimo, bet ne ilgiau kaip iki jiems sukaks 24 metai;

2) sutuoktiniams, sukakusiems senatvės pensijos amžių arba pripažintiems invalidais.

Kiekvienam iš šių asmenų mokama valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio našlių ar našlaičių pensija.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinė našlių ir našlaičių pensija taip pat skiriama:

1) mirus asmeniui, pripažintam invalidu dėl 1991 metų sausio 11–13 dienomis vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių (12 straipsnio pirmoji dalis);

2) asmeniui žuvus rezistencijos ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai veiksmų metu, taip pat žuvus ar mirus neteisėto kalinimo ar tremties metu;

3) asmeniui mirus dėl Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo darbų poveikio;

4) asmeniui žuvus ar mirus būtiniosios karinės tarnybos sovietinėje armijoje (1945 07 22 – 1991 12 31) metu;

5) mirus šio įstatymo 11 straipsnio pirmosios dalies 2–5 ir 7 punktuose nurodytiems asmenims, tapusiems invalidais.

Šio straipsnio trečiojoje dalyje nurodytų asmenų sutuoktiniams ir vaikams nukentėjusiųjų asmenų valstybinė našlių ir našlaičių pensija mokama tokiomis pačiomis sąlygomis ir gavėjui priklausiusios nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos dalimis, kaip nurodyta Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo straipsniuose, reguliuojančiuose valstybines socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijas. Jei žuvusiam (mirusiam) asmeniui nebuvo paskirta nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija, nustatant našlių ir našlaičių pensijos dydį laikoma, kad žuvusiam (mirusiam) asmeniui priklausė 1,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos.

15 straipsnis. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinių pensijų mokėjimas

Nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai, vadovaudamiesi šiuo įstatymu, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu ir Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo bei mokėjimo nuostatais.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinių pensijų skyrimo, mokėjimo ir pristatymo išlaidos valstybinio socialinio draudimo fondui apmokamos iš valstybės biudžeto.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skiriamos, mokamos ir ginčai dėl šių pensijų nagrinėjami Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo V skyriaus bei Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta valstybinėms socialinio draudimo pensijoms tvarka.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos rezistencijos ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai veiksmų dalyviams bei šio įstatymo numatytais atvejais – jų tėvams, sutuoktiniams ir vaikams skiriamos pateikus Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pažymą, o Antrojo pasaulinio karo dalyviams ir invalidams bei asmenims, tapusiems invalidais būtiniosios karinės tarnybos sovietinėje armijoje metu, taip pat žuvusiųjų (mirusių) šios tarnybos metu atitinkamiems šeimos nariams – pateikus Krašto apsaugos ministerijos pažymą.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos mokamos, nepaisant nukentėjusiųjų asmenų kitų pajamų.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos gavėjui, persikėlusiam nuolat gyventi į užsienį, ši pensija nemokama.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos gavėjui mirus, ši pensija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jei ji dar nebuvo išmokėta, ir dar tokio pat dydžio už du mėnesius.

16 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1995 metų sausio 1 dienos.

Šiame įstatyme nurodytos pensijos skiriamos nuo šio įstatymo įsigaliojimo. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės našlių ir našlaičių pensijos skiriamos tik už asmenis, mirusius po šio įstatymo įsigaliojimo, išskyrus 14 straipsnyje nurodytuosius.

Iki šio įstatymo įsigaliojimo nukentėjusiems asmenims paskirtos pensijos perskaičiuojamos šio įstatymo ir Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyta tvarka bei terminais.

Iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos maitintojo netekimo pensijos perskaičiuojamos tik šio įstatymo 14 straipsnio pirmojoje dalyje nurodytiems asmenims.

Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos nemokamos kartu su neperskaičiuotomis iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtomis pagal anksčiau galiojusius įstatymus pensijomis.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS